

הקדמה

הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים היא, מזה שנים רבות אתגר מתמיד. דו"ח זה בא לחולל שינוי בהקשר זה וליצור לציבור הצרכנים בישראל - תחרות אמיתית ובת-קיימא.

בשונה מן העסקים הגדולים, לעסקים הקטנים ולמשקי הבית אין חלופות לקבלת שירותים פיננסיים מחוץ לעולם הבנקאות. על כן, לקוחות אלה הם בדרך כלל פחות מחוזרים, ולפעמים אף "שבויים" בפועל, במובן הכלכלי, בבנק בו הם מנהלים את חשבונם. צרכנים אלה יצרכו לרוב את האשראי, יבצעו תשלומים ויפקידו את הפיקדונות שלהם - בבנק בו מתנהל חשבונם הפעיל. הבנקים מודעים לכך ונוטים להתייחס ללקוח כלקוח שבו. "שבוי" זה של הלקוח ניזון ממרכיבי יסוד נוספים: מורכבות המוצר הפיננסי, נוחותו של הלקוח לבצע את "הכל במקום אחד" והיעדר דירוג אשראי של הצרכנים, המונע מספקים אחרים להציע להם שירותים במחירים תחרותיים. מצב זה, של חלופות מצומצמות ביותר לבנקים מבחינת הצרכנים, נובע גם מהאמון של ציבור הלקוחות ביציבות הבנקים – יציבות בה אין בכוונת הרפורמה לפגוע.

דו"ח זה בא לשנות מציאות זו ולהתאימה **למציאות המודרנית**. זאת על ידי רתימת האפשרויות הגלומות בטכנולוגיה להגברת התחרות, במקביל להכנסת שחקנים נוספים, לא בנקאיים ובנקאיים, לזירת התחרות על ה"צרכנים הקטנים" (משקי בית ועסקים קטנים). כל זה ייעשה לאורך זמן, תחת פיקוח פיננסי סדור.

הועדה הגיעה למסקנה כי הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים מחייבת הידרשות גם **לצד ההיצע** (הוספת שחקנים חדשים) וגם **לצד הביקוש** (הגברת יכולת הצרכן). בשונה משווקים אחרים, לצורך הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים, אין די ביצירת שחקנים חדשים. החשיבות של צד הביקוש בתחום זה הינה גדולה במיוחד מפני שלצרכן הבנקאות הקמעונאית (משק בית או עסק קטן) אין יכולת תיחור, בשל מורכבות המוצר, היעדר מידע זמין אודותיו וגורמים נוספים. לכן, לקוח שהצטרף לבנק זה או אחר הופך בהדרגה ל"שבוי" בו ברכישת רב השירותים הפיננסיים מאותו בנק. לפיכך מטרת חלק מהצעדים שבהמלצות הוועדה - היא להגביר משמעותית את יכולת התיחור של צרכנים קמעונאיים אלה.

חזון התחרות של הוועדה בנוי על אלה:

▪ **הוספת שחקנים חדשים מכמה סוגים –**

- ספקי שירותים פיננסיים חוץ-בנקאיים מפוקחים ויצירת תנאים שיאפשרו להם להתחרות בבנקים, בדגש על המידע ויכולת גיוס ההון הנדרשים לפעילותם. בכך נסמכת הוועדה על **גישת "האיום התחרותי"** הרואה באיום תחרותי חוץ בנקאי גורם מהותי המגביר את התחרות לטובת הלקוחות הקמעונאים.

○ ספקי שירותים בנקאיים חדשים למגזר הקמעונאי. לאחר עשרות שנים בהן לא נכנס אף שחקן חדש לאספקת שירותים בנקאיים קמעונאיים. כניסות חדשות כאלה יתאפשרו לאור העובדה כי הטכנולוגיה מאפשרת כיום מתן שירותים בנקאיים קמעונאיים במתכונת מוזלת ולאור רביזיה שנעשתה בענין זה בפקוח על הבנקים לענין גובה הדרישות מבנק חדש הפועל בתחום הקמעונאי.

■ **לאפשר לצרכנים בישראל בחירה בקבלת שירותים פיננסיים מכל המוסדות הפיננסיים,** ללא צורך בהעברת חשבון העו"ש שלהם. זאת על ידי הקמת **תשתית טכנולוגית** שתאפשר לצרכנים לבצע פעולות פיננסיות ב"לחיצת כפתור" ברשת הדיגיטלית (ובדרכים אחרות למי שאינם פעילים ברשת הדיגיטלית) גם באמצעות מוסדות פיננסיים מתחרים, שאינם הבנק בו הם מנהלים את חשבון העו"ש שלהם. כך יוכל הצרכן לבחור ממגוון שירותים של מתחרים פיננסיים מפוקחים, בנקים וגופים חוץ בנקאיים, כל שירות פיננסי בו יחפוץ - בתנאים הטובים ביותר, במהירות ובעלות נמוכה, **ללא קשר למקום בו מנוהל חשבון העו"ש שלו**. כל זה תחת אסדרה מתאימה שתחול על כלל השחקנים להגנה מפני סיכונים רלוונטיים (סייבר, הלבנת הון והטעייה של צרכנים).

מימוש מלא של חזון זה צפוי להעצים, בהדרגה, את התחרות על הצרכנים הקטנים גם בהוספת גורמים מתחרים מפוקחים לבנקים וגם בהעצמת התחרות בין הבנקים לבין עצמם. הגברת התחרות בין נותני שירותים פיננסיים – בנקאיים וחוף בנקאיים, ללא צורך בהעברת חשבון הבנק **עומדת בלב הרפורמה**. המטרה היא ליצור שוק יעיל יותר, לצמצם עלויות למשק, לפשט את התחרות עבור הצרכן הישראלי ולגוון את מקורות האשראי והשירותים הפיננסיים המוצעים לצרכן, באופן שיוכל להפחית את עלויותיו.¹

פירוט:

פרק זה עוסק בהכנסת שחקנים חדשים - מתחרים חוץ בנקאיים ובנקאיים - לתחרות מול הבנקים הקיימים. לכושרם, זמינותם והיכרותם של שחקנים כאלה עם השוק הקיים והלקוחות בו – חשיבות קריטית לפיתוח התחרות. על כן, ההעדפה הראשונה היא לשחקנים הפועלים כבר במערכת הפיננסית: חלקם, שחקנים קיימים בעלי יכולת אשר יופרדו מן הבנקים (חברת כרטיסי אשראי), חלקם – שחקנים שיוכנסו לפיקוח וייתנו להם כלים להתחרות (חברות מימון), וחלקם שחקנים חדשים אשר תאפשר הקמתם (חברות קשורות לגופים מוסדיים ואחרים). בכך מבקשת הוועדה לאפשר התפתחותו של ענף מוסדר חוץ בנקאי של שירותים פיננסיים שיגביר את התחרות ויאפשר לצרכנים חלופות נוספות לקבלת שירותים פיננסיים, שהן מוסדרות ומפוקחות. בהתאם לגישה זו, הרואה בפיתוחו של איום תחרותי מצד גופים חוץ בנקאיים רכיב הכרחי להגברת התחרות בתחום הקמעונאי - רואה הוועדה חשיבות מיוחדת בהכנסת מתחרים שהם שחקנים קיימים, כאשר חברות כרטיסי האשראי הן הפוטנציאל המשמעותי ביותר לכך. האינטרס הציבורי בהכנסת שחקנים קיימים, בעלי מידע והיכרות לקוח - גדול במיוחד לאור חסמי הכניסה

¹ כך למשל יוכל כל צרכן לקבל הלוואה ממוסד פיננסי אחר מהבנק שלו, להפקיד פיקדון במוסד אחר מהבנק שלו ולבצע תשלום דרך מוסד אחר בו יבחר, הכל לפי התנאים האטרקטיביים ביותר שיתנו מוסדות אלה, אותם יוכל הצרכן לראות במסך אחד, על פי המלצות דו"ח זה.

הגבוהים בשוק ההון. בפרט אמורים הדברים על רקע העובדה כי מזה שנים רבות לא נכנסו שחקנים מפוקחים לתחום האשראי הקמעונאי, דבר הנותן אותיות ברמת התחרות הירודה בתחום זה.

א. הפרדת השליטה בחברות כרטיסי האשראי של הבנקים הגדולים

בתוך 3 שנים תופרד השליטה והבעלות של הבנקים הגדולים מחברות כרטיסי האשראי וחברות אלה יוכלו להציע למשקי בית ולעסקים קטנים אשראי מתחרה לבנקים. לענין זה "בנקים גדולים" - שסך הנכסים המאזניים שלהם (על בסיס מאוחד) גדול מ 20% מהשוק.²

■ מלוא הבעלות בחברות כרטיסי האשראי שבבעלות בנקים גדולים תימכר בתוך שלוש שנים. אם יחליטו המוכרים למכור את החברה בדרך של הנפקת המניות לציבור וינפיקו לציבור בתוך שלוש שנים לפחות 25% מהמניות וסך הכול ימכרו לפחות 60% מהמניות בחברת כרטיסי האשראי שבבעלותם – תינתן להם שנה נוספת להנפקת יתרת המניות לציבור.

■ בתוך 4 שנים תבדוק ועדת היישום שתוקם לפי סעיף יז' לדוח זה (להלן: "ועדת היישום"), אם יש צורך בהפרדת חברת כ.א.ל מבעלות הבנקים הבינוניים, וזאת בשם לב להתפתחות התחרות בשוק, לרבות החברה.

■ הבנקים מהם יופרדו חברות כרטיסי אשראי לא יוכלו לעסוק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב וכן לא יוכלו לעסוק בסליקת עסקאות שבוצעו בכרטיסי חיוב, במישרין או בעקיפין.

■ **בתקופת הביניים** מיום תחילת החוק ועד להפרדת חברות כרטיסי האשראי יחולו הוראות אלה:

- לא יתאפשר קיצור מועדי תוקף הכרטיסים הבנקאיים ללקוחות קיימים.
- לא יתאפשר שינוי במסגרות הכרטיסים הבנקאיים ללקוחות הקיימים, למעט עקב שינוי כלכלי מהותי במצב הלקוח, וע"פ תבחינים ברורים מפורטים ומתועדים.
- חברות כרטיסי האשראי יהיו רשאיות להציע לכלל הלקוחות (לרבות לקוחות בנק האם) הנפקת כרטיסים חוץ בנקאיים.
- בנק לא יגביל, בצורה חוזית או אחרת, חכ"א בשימוש במידע הנובע מתפעול הנפקה של כרטיסים בנקאיים בהנפקה משותפת להצעת כל המוצרים והשירותים ללקוחות, לרבות העמדת אשראי, חיתום ושיווק.
- בנק לא יגביל, בצורה חוזית או אחרת, חכ"א המופרדת מלפנות ללקוחות בעלי הכרטיסים הבנקאיים, מלהציע להם את מוצריו, מלהעמיד אשראי ללקוחות, מלהנפיק כרטיסים חוץ בנקאיים, מליצור שיתופי פעולה עם גורמים נוספים לשם הצעת ערך ללקוחות או כל פעילות אחרת עם הלקוחות.

■ **הגברת התחרות בתחום הסליקה** – על מנת להגביר את התחרות בשוק הסליקה יקבע בנק ישראל, בתוך 3 חודשים, תנאים מקלים למתן רישיון סולק ויסדיר מעמד של "סולק מתארח"³ לגורמים שהגישו בקשה לרישיון סולק.

² בבדיקה מקפת שנעשתה עולה כי נתחי השוק של הבנקים הגדולים עולים באופן ניכר על 20% בכל חתך, לרבות באשראי למשקי בית (ללא דיור) ובאשראי לעסקים קטנים. הפרמטר של נכסים נבחר משום שהוא משקף את המבט הכולל על חווקם של הבנקים במערכת הבנקאית ומשום שהוא תואם את הנוסח בו נעשה שימוש בחקיקה בעבר.

³ "סולק מתארח" – מי שקיבל רישיון לסלוק כשהוא אינו מחובר באופן ישיר למערכת התשלומים ועל כן פועל באמצעות סולק אחר, שאינו סולק מתארח.

- הועדה ממליצה על הפחתת עמלת המנפיק ("עמלה צולבת") בשים לב, בין היתר, לרמת עמלת המנפיק באירופה ועל מעבר לסליקה יומית, והרשויות המוסמכות המופקדות על עניינים אלה יעשו כן באופן ובעיתוי המתחשב במהלך הרפורמה והתפתחות התחרות. פעולות הרשויות המוסמכות לפי סעיף זה יובאו להתייעצות מוקדמת לוועדת היישום.
- מגבלות לענין רכישת חברות כרטיסי האשראי** – בנקים, גופים מוסדיים המנהלים מעל 100 מיליארד ₪ בנכסי חסכון ארוך טווח ותאגידיים ריאליים משמעותיים כמשמעותם בחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 לא יהיו רשאים לרכוש שליטה בחברות כרטיסי האשראי המופרדות. מעבר לכך יחולו העקרונות המוגדרים ברגולציה למתן היתר שליטה לסולק המחייבים, בין היתר: יושרה (**Integrity**), מנגנון למניעה וניטור ניגודי עניינים משמעותיים וחוסן פיננסי. תיתכן מכירה לגרעין שליטה או לחילופין הנפקה וביזור מלא של המניות. הועדה ממליצה כי יוסדרו בחקיקה ההוראות שיאפשרו החזקה מבוזרת, כאמור.
- הועדה ממליצה כי הרשויות המוסמכות יבחנו את הסכמי הרכישה לרבות הסכמי המימון לרכישה, כדי לוודא כי אין בהם מינוף ברמה או במאפיינים חריגים העלולים לפגוע בציבור.

שב"א והבעלות בה⁴

א. פרוטוקולים וגישה למתג

- פרוטוקולי שב"א יהיו פתוחים לעיון הציבור, למעט מגבלות חיוניות לשמירת ביטחון המערכת, כפי שיאשרו על ידי המפקח על המערכת בבנק ישראל.
- השימוש בפרוטוקולי שב"א יתאפשר למנפיקים, לסולקים ולסולקים מתארחים והוא יתאפשר לשחקנים רלבנטיים אחרים בשוק בתנאים שוויוניים ובמילוי תנאים שיפוקחו על ידי המפקח על המערכת בבנק ישראל. הפרוטוקול יהיה מודולרי וניתן לשימוש מלא או חלקי.
- הגישה למתג האשראית תהיה פתוחה לכל גורם שיעמוד בתנאי הגישה למערכת.
- תנאי הגישה למערכת והמגבלות הנזכרים בסעיף זה ייקבעו בתוך 12 חודשים בהתייעצות עם רשות ההגבלים העסקיים, בשים לב לצורך בהגברת התחרות בסליקה וכניסת שחקנים חדשים.
- פרוטוקול התקשורת יתמוך בסטנדרטים בינלאומיים מקובלים.

ב. מבנה הבעלות בחברה

- בתוך 6 חודשים ימונו בשב"א שני דירקטורים בכשרות של דח"צים (שאין ולא היתה להם בשנים האחרונות להם כל זיקה לתאגיד בנקאי או תלות בו);

⁴ נוסח קודם של הסעיף היה: "בתוך שנה ישונו מסמכי היסוד של חברת שב"א, כך שכל מוסד פיננסי רלוונטי (לרבות חברות כרטיסי האשראי המופרדות) יוכל להיות בעל מניות בחברה באופן שיבטיח ייצוג ראוי לסוגים שונים של מוסדות פיננסיים שיעשו שימוש במערכת וימנע פגיעה בהם, ובפרט במנפיקים וסולקים חוץ בנקאיים. הבעלים החדשים של חברות כרטיסי האשראי יהפכו להיות בעלי מניות ובעלי זכות למינוי דירקטורים במוסדות החברה בכל הנוגע למערכת "אשראית". מבנה ותקנון החברה יבטיחו כי:

- כל משתתף במערכת אשראית יהיה זכאי למשקיף בדירקטוריון; מוסדות החברה ישקפו את האינטרסים השונים של המשתתפים במערכת ויקויימו אסיפות סוג נפרדות בהתאם לסוג בעלי המניות; תהיה לכל ספק שירותים פיננסיים מורשה הנוקף למערכת לצורך אספקת השירותים על ידו - זכות שווה להצטרף לחברה.
- במסגרת שינוי מבנה הבעלות בחברה יופרדו תשתיות מערכות ה-**ATM**: אשראית ומס"ב, לשתי חברות נפרדות זו מזו, אולם הפרדה כאמור לא תהיה תנאי לשינוי הבעלות כמפורט לעיל. במקביל ישקול בנק ישראל הקמת מתג שני, לאחר היוועצות עם ועדת היישום ושמיעת עמדתה. כמו כן יחולו הוראות אלה:
- הפרוטוקולים הרלבנטיים יהיו פריקים ופתוחים לכל משתתף חוץ בנקאי; הגישה למתג ולכל ה-**POS** יהיו פתוחים לכל משתמש חוץ בנקאי;

■ הפעולות המפורטות להלן יבוצעו בתום 18 חודשים :

- שיעור הבעלות של כל משתתף בשב"א יפחת ל- 10% ויתרת המניות שבידי כל תאגיד כאמור יורדמו בהתאם למנגנון שייקבע בחקיקה ;
- לכל משתתף במערכת אשראית הנזקק למערכת לצורך מתן שירותיו תהיה זכות קדימה לרכוש מכל בעל מניות שמניותיו הורדמו כאמור עד 10% ממניות החברה ואם רכש כאמור ייפסק מנגנון ההרדמה לגבי המניות שנרכשו ; תאגיד בנקאי שמניותיו שלא נרכשו כאמור יהיה רשאי להנפיקן לציבור.
- יקבעו בחקיקה מנגנונים מתאימים בדבר דרכי קבלת החלטות במוסדות החברה לצורך שמירה על זכויות כלל המשתתפים ;
- "אשראית" וה-ATM יופרדו לשתי חברות שונות וההוראות דלעיל יחולו על החברות החדשות שיקומו.
- נוכח מורכבות השאלה בדבר השינוי במבנה הבעלות בחברה ונכסיה ממליצה הוועדה כי צוות מטעם משרד האוצר, בנק ישראל הרשות להגבלים עסקיים ומשרד המשפטים יבחן חלופות אחרות מזו האמורה לעיל ; המלצת הצוות תועבר לבחינה לוועדת היישום. ככל שתמצא חלופה מיטבית אחרת שתממש את התכלית, ובמידת הצורך, היא תעוגן בהתאם.

המגבלה החלה היום על שב"א מכח סעיף 23 לחוק הבנקאות רישוי (התשמ"א – 1981) תוסר. שב"א תחוייב לתת שירותים מלאים ושוויוניים גם למוסד פיננסי שאיננו תאגיד בנקאי הנזקק לשימוש במערכת לצורך מתן שירותיו ;

■ **הצגת פעילות כרטיס האשראי בחשבון הבנק** - לבקשת לקוח ובכפוף להסכמת חברת כרטיסי האשראי הבנקים יהיו חייבים לשקף ללקוח את היתרה והפעולות בכרטיס אשראי חוץ בנקאי במסגרת תצוגת חשבון הבנק שלו, כך שהלקוח יוכל להשוות בכל נקודת זמן בין היתרה שלו בחשבון הבנק לבין יתרת חובו בכרטיס האשראי. הוראה זו תחול בתוך 12 חודשים.

■ **גישה למידע וללקוח**, בכפוף לבחינה נוספת של דיני הגנת הפרטיות : חברות כרטיסי האשראי המופרדות תהיינה רשאיות לעשות שימוש במידע שבידן הנובע מתפעול ההנפקה ומן הסליקה שביצעו וכל מגבלה חוזית או אחרת לענין זה תהיה בטלה בין הבנק לבין החברות. חברות כרטיסי האשראי המופרדות יהיו רשאיות, בכפוף לבחינה האמורה, לפנות לכל לקוח, לרבות מי שהוא לקוח של בנק האם בהצעה תחרותית, לרבות העמדת אשראי, חיתום ושיווק שירות פיננסי אחר. כל מגבלה חוזית או אחרת בענין זה כאמור לעיל תהיה בטלה. העברת מידע נוסף על האמור בסעיף זה תהיה טעונה הסכמת הלקוח.⁵

■ **הפצת והנפקת כרטיסי אשראי על ידי בנקים** – כל הבנקים יציעו ללקוחותיהם את כל מגוון כרטיסי האשראי כאשר התצוגה תהיה בתנאים שווים וללא אפליה ; בנק לא יסרב להציע ללקוח ולבצע עבורו הזמנת כרטיס אשראי שאינו שלו ולא יכביד על גישה של הלקוח לכרטיסי אשראי שאינם שלו.

כרטיסי דביט - כל הבנקים יהיו רשאים להנפיק ללקוחותיהם כרטיסי דביט. לענין זה "כרטיס דביט" – כרטיס שבו החיוב בחשבון הלקוח האוחז בכרטיס- מבוצע מיידיית ללא כל דחיות או הרחבות, במישרין או בעקיפין.

כרטיסי אשראי - החל ממועד התחילה של החוק ולמשך תקופת ההגנה יהיו הבנקים הגדולים רשאים להנפיק ללקוחותיהם כרטיסי אשראי אך ורק בכפוף להוראות אלה :

הבנק לא ימנע הנפקת כרטיס אשראי חוץ בנקאי ללקוחותיו, במעשה או במחדל ומבלי לגרוע מכלליות האמור - יכבד לאתגר כל הרשאה לחיוב חשבון הלקוח לטובת חברת כרטיסי אשראי.⁶

⁵ ביטול המגבלות הללו הקשור או הנובע מכוח היחסים החוזיים בין הבנק לחברת כרטיסי האשראי ולכל רישום הנובע מאלה.
⁶ לענין זה "מניעה" – בין המעשה ובין במחדל, לרבות בדרך של עיכוב, סרבול, אפליה ביחס לכרטיס בנקאי ועוד.

לחכ"א המופרדות תהיה "זכות קדימה" להציע ללקוחות הבנקים הגדולים כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים מבלי שהבנקים האלה יהיו רשאים לשמר את הלקוח על ידי מתן הצעה נגדית, שידול או מניעה בפועל של ביצוע מעבר. בהתאם, בתקופת ההגנה, הבנקים הגדולים לא ישנו את תנאי ההנפקה של כרטיס קיים ולא ינפיקו ללקוח כרטיס חדש אלא בתקופה שמ- 45 ימים לפני מועד פגות התוקף של כרטיס אשראי בנקאי קיים ואם הלקוח חתם עד אז על הרשאה לחיוב חשבונו לטובת חברת כרטיסי אשראי - בהסכמה מתועדת ומפורשת של הלקוח.

על הנפקת כרטיס אשראי בידי בנק יחולו הוראות אלה:

- א. ההנפקה תהיה משותפת לבנק ולחכ"א שקיבלה רישיון מבנק ישראל;
- ב. הסכמי חלוקת ההכנסות בגין הנפקה משותפת כאמור של כרטיס בנקאי יפוקחו ע"י בנק ישראל ויהיו אחידים בכל בנק;⁷ עד לקביעה אחרת של בנק ישראל יחולו שיעורי חלוקת ההכנסות שהיו בתוקף בחודש יוני 2015.
- ג. פרט לחלוקת ההכנסות בנק וחברה מתפעלת לא יהיו רשאים לדרוש תשלום אחד מהשניה, חד פעמי או מתמשך, עבור חתימת ההסכם בין הצדדים, או מכל סיבה אחרת.
- ד. בתוך שנה מכניסת החוק לתוקף, הבנקים הגדולים יחדלו מלהנפיק כרטיסי אשראי בנקאיים עם חברה אחת בלבד ובתוך שנתיים הם לא ינפיקו בהנפקה משותפת עם חכ"א אחת יותר מ- 40% מכרטיסי האשראי החדשים המונפקים על ידי אותו בנק (אם באותה עת יהיו יותר משלושה מתפעלי הנפקה) ו-50% (אם באותה עת יהיו רק שלושה מתפעלי הנפקה);
- ה. הבנקים הגדולים יצמצמו בהדרגה את מסגרות האשראי המונפקות על גבי כרטיסי האשראי ללקוחותיהם כך שבתוך שנתיים כל בנק גדול ינפיק ללקוחותיו מסגרות כאמור בהיקף שלא יעלה על 50% מהיקף האשראי המונפק על ידם בכרטיס האשראי הבנקאי שבידיהם;

תקופת ההגנה לפי סעיף זה תהיה חמש שנים. לקראת תום תקופת ההגנה תבדוק ועדת היישום, בשים לב להתפתחות התחרות, את האפשרות לביטול מגבלות אלה, כולן או חלקן.

יותר לחברות כרטיסי האשראי המופרדות לשתף פעולה עם גופים פיננסיים, לרבות בנקים אשר לא הופרדה מהם חכ"א, לצורך הנפקה משותפת של כרטיס אשראי או לשם העמדת הון להנפקת כרטיס אשראי חוץ בנקאיים וזאת עד לשיעור מוגבל אשר לא יעלה על 50% מסך מסגרות האשראי המונפקות של חברת כרטיסי אשראי מגוף פיננסי אחד.⁸

פיקוח על חברות כרטיסי האשראי – הפיקוח וההסדרה של פעילות הסליקה והאשראי של חברות כרטיסי האשראי יוותר בידי הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל ואלו יותאמו לרמת סיכונם. הפיקוח על הבנקים יקבע את הרגולציה שתחול על חברות כרטיסי האשראי הנוגעת לאשראי לאחר היוועצות עם ועדת היישום ושמיעת עמדתה.

ב. כניסת בנקים חדשים למערכת הפיננסית

⁷ לענין זה "סך ההכנסות בגין הנפקה משותפת" - דמי כרטיס, דמי הנפקה, דמי הפצה, עמלה צולבת, עמלות תפעוליות או אחרות והכנסות אחרות הנובעות ישירות מפעילות ההנפקה המשותפת.

⁸ סעיף זה נועד להקל על חברות כרטיסי האשראי לקלוט את מסגרות כרטיסי האשראי. משמעות שיתוף פעולה זה הינה שהעמדת האשראי והסיכון בגינו יחולו על הגוף הפיננסי ולא על חברת כרטיסי האשראי.

בעקבות המלצת הוועדה להנמכת החסמים הרגולטוריים לכניסת בנקים חדשים לתחום הקמעונאי וכחלק מן הרצון לתרום להגברת התחרות והאיום התחרותי על המערכת הבנקאית לטווח ארוך, החליט הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל על שורה של הקלות רגולטוריות לכניסת בנקים חדשים, כמפורט במתווים המצ"ב כנספח "א" להמלצות הוועדה.

נספח "א" – הרגולציה שתחול על חכ"א וגופים אחרים שיהפכו להיות בנקים חדשים ;

יישום מתווה זה הינו חלק מהמלצות הוועדה והיווה חלק אינטגרלי בשיקוליה בדבר מכלול הצעדים המומלצים כאן, מינונם ועיתויים.

ג. פעילות אשראי קמעונאי של גופים מוסדיים וגופים קשורים להם

אחד האפיקים להגברת התחרות בשוק האשראי למשקי בית ועסקים קטנים הוא הרחבת היצע האשראי, כאמור, המועמד על ידי גופים מוסדיים. כיום, לגופים המוסדיים אין מערך מתאים להעמדת אשראי מסוג זה ונראה כי אין להם גם תמריץ הולם להקמת מערך כזה, המחייב השקעת משאבים רבים. ההמלצות המפורטות בסעיף זה נועדו לענות על קושי זה. מומלץ שהחברות המחזיקות בגופים המוסדיים יוכלו להקים חברות בת למימון קמעונאי, שמקורותיהן יהיו הון נוסטרו של חברת האם וגיוס באמצעות הנפקת איגרות חוב לציבור ואשר יפוקחו על ידי הממונה על שוק ההון. הגוף המוסדי יוכל לרכוש איגרות חוב אלה עבור תיק העמיתים, במגבלות שיפורטו. אספקת האשראי תבצע במגוון האפיקים המקובלים, לרבות באמצעות חוזה לכיסוי שוטף של יתרת החובה (אוברדרפט) של לקוח בבנק. כבר כיום ניתן לזהות מגמה של רכישת שליטה בחברות מימון חוץ-בנקאי על ידי חברות השולטות בגופים מוסדיים, כך שחברות המימון הופכות לחברות אחיות של הגופים המוסדיים. העובדה כי מגמה זו הולכת ומתרחבת מעידה על כך שמדובר בפתרון יעיל וההמלצות באות לאפשר התפתחות זו בתנאים מבוקרים ומפוקחים. להלן ההמלצות:

בתי השקעות, גופים מוסדיים, וחברות קשורות למוסדיים יתומצו להציע לציבור הצרכנים אשראי קמעונאי ולרשות הציבור יועמדו כלים לקבל אשראי מהם כדלקמן :

- הוועדה ממליצה כי גוף מוסדי שיהיה מעוניין להקים מערך למתן אשראי קמעונאי יהיה רשאי לפתח מודל מתן אשראי שייבחן על ידי הממונה על שוק ההון. אם יינתן אישור של הממונה למודל מתן האשראי של הגוף המוסדי, ובכפוף להגעה להיקף מינימלי של הקצאת אשראי למגזרי היעד, וכן לאבני בוחן שייקבעו מבעוד מועד, הלוואות אלה לא תיחשבנה כהלוואות לא מדורגות לעניין מגבלת ההשקעה בהלוואות לא מדורגות, החלה על גופים מוסדיים. כלומר הגוף המוסדי יוכל להקצות לאפיק זה סכום העולה על 3% מהון הנוסטרו או מנכסי העמיתים.
- חברות בנות של תאגידים השולטים בגופים מוסדיים (להלן: "גוף קשור") יוכלו להציע אשראי קמעונאי שמקורותיו יהיו הון נוסטרו של חברת האם וכן הון שיגויס על ידי הנפקת אג"ח.
- הפיקוח על פעילות אשראי כאמור של גוף מוסדי ושל גוף קשור כהגדרתו לעיל, ייעשה על ידי הממונה על שוק ההון (לרבות בהיבטים של פיקוח יציבות).
- כמקובל היום, הגוף המוסדי יוכל לרכוש עבור כספי העמיתים איגרות חוב סחירות של גוף קשור בשיעור שלא יעלה על 25% מהיקף ההנפקה בכללותה. הוועדה ממליצה כי אגף שוק ההון יישקול להקל בשיעור זה בשנתיים הראשונות לפעילות האשראי הקמעונאי – ככל שהדבר ידרש לגשר על הפער של היעד **Track Record** בשנים הראשונות.

- הדרישה להעמדת בטוחה מספקת כנגד הספקת הלוואות שאינן מדורגות תבוטל.
- במתן אשראי כאמור לעיל שבמסגרתו יוצע שירות של כיסוי משיכות יתר ללקוח של כל מוסד פיננסי בתנאים שיאושרו מראש על ידי הרשות המפקחת על הגורם המציע – יחוייב המוסד הפיננסי, אם ניתנה לכך הסכמת הלקוח - לדווח לצד שלישי את יתרת חשבון העו"ש שלהם על בסיס יומי ובאמצעות ממשק דיגיטלי.
- מובהר כי האמור לעיל בא להוסיף דרכים למתן אשראי קמעונאי בתחרות עם הבנקים. אין באמור כדי למנוע מגופים מוסדיים ליתן אשראי קמעונאי בכל דרך אחרת העומדת לרשותם כבר כיום.

ד. הכנסת חברות מימון חוץ בנקאיות לתחרות והפיקוח עליהן

כיום פועלות מספר חברות מימון חוץ בנקאי, חלקן פונות לקהל העסקים הקטנים והבינוניים וחלקן, הפועלות על גבי רשת האינטרנט, פונות בעיקר לאנשים פרטיים. כדי להפוך להיות מתחרים קרובים לבנקים זקוקות חברות אלה, בין היתר, למידע (נושא המטופל בהצעת חוק נתוני אשראי) ועליהן להיות תחת פיקוח, דבר אשר יגביר את אמון הציבור בפנייה אליהן ובהסתייעות בהן. להלן ההמלצה:

בתוך 12 חודשים תושלם האסדרה שתחול על **חברות מימון חוץ בנקאיות**, לרבות חברות הפועלות בפלטפורמות P2P, כך שכל החברות אלה יציעו שירותיהן לציבור תחת פיקוח סדור ומוסמך. ממועד זה יקושרו החברות האלה - למערכת התשלומים ולמערכות אחרות בגישה פתוחה ושווה, בכפוף לסעיף י' לדו"ח זה.

ה. העצמת התחרות בין הבנקים הקיימים

בנקים קטנים ובינוניים נמצאים היום במצב בו הם נושאים בעלויות הולכות וגדלות ובשל גודלם המצומצם מהוות הוצאות אלה מעמסה עליהן ומעיבות על כושרם להתחרות בבנקים גדולים מהם. מוצע אפוא לאפשר לבנקים כאלה שיתופי פעולה באיגום משותף של משאבי **IT**, כדי לצמצם את המעמסה המוטלת על כל בנק לבדו. להלן ההמלצה:

בנקים שאינם גדולים יורשו לשתף פעולה, בינם לבין עצמם וכן עם גופים חוץ בנקאיים אחרים, באיגום משותף של משאבי **IT** (לרבות ענן), בכפוף לתנאים שיקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים (בהיבטי אבטחת מידע) ולהוראות חוק ההגבלים העסקיים (בהיבט הגנת התחרות). לענין זה "איגום משותף" – לרבות באמצעות צד שלישי, שאינו בנק.

ו. אופק והקלות למתחרים חדשים

למערכת הבנקאות בישראל לא נכנסו מתחרים חדשים מזה שנים רבות. מתוך הכרה בתרומה של כניסת מתחרים חדשים לתחום הבנקאות ובכדי להגביר את התחרות מול משקי בית ועסקים קטנים, נבחנו מספר אמצעים לגביהם סבורה הוועדה כי יש לנקוט בכדי לאפשר כניסות של גורמים תחרותיים.

אגודות אשראי - הפיקוח על הבנקים יקבע, בתוך 6 חודשים, תנאים מקילים (לרבות בכל הקשור בדרישות להון מינימלי), **לאגודות אשראי** שיעסקו במתן אשראי בהיקף מוגבל (200 מיליון ₪ או יותר).⁹

שירותי IT למתחרים חדשים - המדינה תפעל לסייע למספר גופים שיבקשו להקים בנקים חדשים במימון שירותי מחשוב שירכשו מיזם טכנולוגי. הסיוע יותנה בהגעה של הבנקים החדשים לנתח שוק מסוים בפרק זמן שיוגדר מראש, בדומה למנגנונים שניתנו בעבר בשוק הסלולר על מנת לעודד כניסתם של שחקנים חדשים. המפקח על מערכות תשלומים יאפשר למערכת המחשוב שיקים היזם הטכנולוגי להתחבר למערכות התשלומים והסליקה, בכפוף לעמידה בתנאי הגישה. מתן הגישה יסיר חסם כניסה משמעותי לכניסת שחקנים נוספים לתחרות בתחום זה.

מדרג רגולטיבי למתחרים חדשים וקטנים – צוותי עבודה בכל אחד ממוסדות הרגולציה הפיננסית יסקרו את כל החובות החלות על מוסדות פיננסיים ויתאימו את הרגולציה לפי מידת הסיכון הנשקף, הכל על מנת להגברת התחרות בבנקאות קמעונאית. התאמת הרגולציה תיעשה לאחר יידוע של וועדת היישום ושמיעת עמדתה בנושא.

ז. הגדלת יכולתם של עסקים קטנים ובינוניים לגוון מקורות אשראי

בתוך 9 חודשים יעוגנו בחקיקה ובהסדרה הבנקאית, זכותו של לקוח לשעבד נכס שלו המשועבד להבטחת אשראי - בשעבוד נוסף, והאיסור על בנק המחזיק בשעבוד ראשון – להגביל את הלקוח לשעבד נוסף ולגוון את מקורות האשראי שלו כדלהלן:

- בנק או כל מוסד פיננסי אחר יחויב לעדכן תקופתית (יש לקבוע תקופת הזמן – חצי שנתי, רבעוני או חודשי) סכום חוב של לקוח המובטח בשעבוד ולאפשר ללקוח גישה אל הסכום המעודכן – באתר האינטרנט.
- בנק לא יסרב מטעמים בלתי סבירים לבקשת לקוח לאפשר הטלת שעבוד נוסף על נכסים שלו המשועבדים לטובת הבנק, לצורך הבטחת החזר אשראי נוסף שהלקוח נטל ממלווה נוסף (לרבות מוסד חוץ בנקאי). הבנק לא יפעל, במישרין או בעקיפין, באופן שיש בו כדי למנוע קבלת אשראי ממתחרה או לפגוע ביכולתו של הלקוח לקבל אשראי כאמור. יובהר כי אין באמור כדי לגרוע מעדיפותו של השעבוד הראשון לפירעון החוב שבגינו הוטל, ככל שנקבעה עדיפות כזו בהסכם השעבוד.

יישום המלצה זו, בחקיקה או בהסדרה בנקאית, יושלם בתוך 9 חודשים.

ח. ביטוח פיקדונות

ביטוח פיקדונות קיים במדינות רבות. הנהגת ביטוח פיקדונות צפויה לתרום להגברת התחרות על ידי צמצום החששות של לקוחות לפעול באמצעות בנקים קטנים. חיוב כל הבנקים להשתתף בתכנית הביטוח נובע משתי סיבות: ראשית, הוא פותר בעיות של **Adverse selection** - בנקים גדולים עלולים להימנע מהשתתפות בביטוח, שכן הם מודעים לכך שהממשלה אינה יכולה לתת להם ליפול, בשל הנזק המערכתית. כך שהם ייהנו מביטוח דה-פקטו מבלי לשלם את פרמיית הביטוח. שנית, ייחוד הביטוח לבנקים קטנים יתייג אותם כבנקים מסוכנים ויפעל בכיוון הפוך לרצוי.

⁹ נושא זה עומד להכרעה במסגרת הכנת החקיקה העוסקת בפיקוח על גורמי אשראי חוץ בנקאיים, בהמשך לדינוני צוות באריס.

צוות משותף של בנק ישראל ומשרד האוצר יציע מתווה מפורט של ביטוח פיקדונות, על מנת להתאים את המשק לסטנדרטים בינ"ל בנושא, לחזק את היציבות של המערכת הבנקאית כולה ולהפחית חסמי תחרות. הועדה ממליצה כי במסגרת זו:

- כל הבנקים יחוייבו לבטח את הפיקדונות המופקדים בהם ברשות המבטחת.
- הפרמטרים של הביטוח ייקבעו, בין היתר, על בסיס רמת הסיכון של הבנק והסיכון הסיסטמי.
- תקבע תקרה להיקף הפיקדון המבוטח של לקוח יחיד בכל בנק. לא יוגבל מספר הבנקים שבהם יוכל לקוח להפקיד פיקדון שיבוטח על ידי הרשות המבטחת.

ט. ביטוח נכסי לקוחות¹⁰

לאור המלצת הועדה להחיל ביטוח פיקדונות בנקאי בישראל והחשיבות הרבה באמון בגופים פיננסיים מפוקחים ולאור התועלת התחרותית הצפויה, הועדה ממליצה להקים צוות שיבחן הקמת סכמת הגנה לנכסי לקוחות בגופים אלה. יצוין כי כמעט בכל מדינות ה-OECD, קיימות בנוסף לביטוח הפיקדונות גם סכמות הגנה לנכסי לקוחות.

י. אסדרת שירותי תשלום¹¹

צריכת שירותים פיננסיים בסיסיים כוללת ניהול יתרות (זכות או חובה) של הלקוח בחשבונות שונים. לפיכך, דרושה יכולת לגשת ליתרה, לרבות משיכה מיתרת זכות או הפקדה לצורך ניהול יתרת חובה, באופן מידי ושאינו נחות ליכולת זו כאשר החשבונות מנוהלים יחדיו כחלק מסל פעילויות בבנק. הגישה ליתרה יכולה להתבצע או באמצעות העברה מיידיית (אונליין) בין חשבון אחד למשנהו או באמצעות אמצעי תשלום (כרטיס חיוב או אחר). לשם כך יש צורך באסדרה של אופן מתן שירותים אלו. בנוסף, נדרשת אסדרה המבטיחה כי לכל גוף מפוקח המספק שירות מסוג זה תהיה נגישות למערכות התשלומים. ככל ששירותים אלו מפוקחים על ידי רגולטורים שונים, יש ליצור אסדרה אחידה ותנאי גישה שוויוניים והוגנים, בדגש על שחקנים חדשים. בנוסף, להתפתחותם של גופים המספקים שירותי מידע וייזום פעולות יש תפקיד חשוב בהנעת תהליך הבחירה והמעבר על ידי הצרכן בין ספקי שירותים פיננסיים שונים וביכולתו לנהל את חשבונותיו אצל ספקים שונים, ולפיכך יש צורך באסדרת פעולתם של גופים אלו ומתן גישה עבורם למידע ולחשבונות בהסכמתו של הלקוח ובאופן מוסדר. להלן ההמלצה:

הועדה ממליצה על אסדרת מכלול שירותי התשלום שתתבסס על אסדרה בינלאומית תוך דגש על האסדרה האירופאית בהתאם לעקרונות ה- PSD ובהתאמה לשוק המקומי. מטרת האסדרה היא לקבוע דרישות אחידות לגופים אלו, לעודד את התחרות בתחום שירותי התשלום בישראל ולאפשר כניסתם של שחקנים חדשים לשוק. מהלך זה יאפשר שמירה על אמינותם ובטיחותם של הגופים ושמירה על יציבות של מערך התשלומים. לשם כך מוצע לאמץ את המלצת הועדה לאמצעי תשלום מתקדמים ולהקים ועדת משנה משותפת לבנק

¹⁰ במספר רב של מדינות נוצרו ביוזמת המחוקק סכמות פיצוי למשקיעים, שמהוות "רשת בטחון" לנכסי לקוחות בגופים פיננסיים מפוקחים, למקרים בהם הגוף חדל פירעון. סכמות אלה נועדו להגן על נכסי הלקוחות מפני סיכוני הונאה ואחרים (לא ביטוח לערך הנכסים מפני סיכוני שוק).

¹¹ נוסח זה תואם בין משרד המשפטים לרשות ההגבלים העסקיים, טרם נתקבלו הערות בנק ישראל

ישראל, משרד המשפטים, רשות ההגבלים העסקיים ומשרד האוצר אשר בתוך 12 חודשים תגבש תזכיר חוק.

האסדרה הרוחבית תחול על כלל הגופים המספקים שירותי תשלום, ותתייחס, בין השאר, להיבטים צרכניים ולדרישות הון. דרישות ההון הראשוני יתבססו על אלו הקבועות ב- PSD ובהתייחס לדרישות המופיעות בהצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים חוץ מוסדיים), התשע"ו-2015 ולא יעלו עליהן. בנוסף, כל רגולטור יקבע עבור הגופים עליהם הוא מפקח את המודל לדרישות ההון העצמי מבין המודלים המופיעים ב- PSD. כל רגולטור יהיה רשאי לקבוע דרישות נוספות מהגופים המפוקחים על ידו בשל סיכון ייחודי הנובע מפעילויות נוספות המבוצעות על ידיהם, וככל שהדבר נדרש לאור סיכון שעלול להיגרם למערכת הפיננסית. יובהר כי היקף פעילות רחב, כשלעצמו, לא יהווה עילה לקביעת דרישות נוספות כאמור.

אסדרת שירותי התשלום תכלול גם התייחסות לאחריות המשתתף הישיר לספק גישה עקיפה למשתתף עקיף.

תיקוני חקיקה המסדירים את סמכות הפיקוח על נותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים יבוצעו באמצעות הצוות ליישום הרגולציה על שירותים פיננסיים חוץ מוסדיים. גופים אשר יוכרזו כמערכת תשלומים מבוקרת - יפוקחו על ידי בנק ישראל. שני חברה ועדה סבורים שגופים בעלי סיכון מערכתי יפוקחו על ידי בנק ישראל.

לעניין זה:

"שירותי תשלום" – שירותי תשלום, ניהול חשבון תשלום, סליקה, הנפקה.

"PSD" – Directive on Payment Services (2007/64/ec) & Revised Directive on Payment Services (approved by the European Parliament at 8.10.2015)

יא. תנאי גישה למערכות התשלומים המבוקרות¹²

תנאי הגישה למערכות התשלומים המבוקרות, בשים לב לסוג ההשתתפות וסוג הפעילות של הגוף, יקבעו על ידי מפעיל המערכת ובאישור הפיקוח על מערכות תשלומים בבנק ישראל. תנאי הכרחי לגישה למערכות התשלומים המבוקרות יהיה עמידה בדרישות הרגולטוריות לאותה פעילות (רישיון לפעילות), הניתן על ידי המפקח על הגוף נותן שירותי התשלום. מפעיל המערכת אחראי לבחון את עמידת המשתתף בתנאי הגישה. במסגרת בחינה זו יסתמך מפעיל המערכת על האישורים הנדרשים מהרגולטורים הרלבנטיים לעניין עמידת המשתתף בתנאים כאמור. כחלק ממנגנון זה, המפקח על מערכות התשלומים בבנק ישראל יהיה מוסמך לקבוע, לאחר התייעצות עם המפקח על הגוף, האם המשתתף מקיים את תנאי הגישה.

תנאי הגישה ודרישות החיבור למערכת תשלומים מבוקרת יוצגו במועצה לתשלומים וסליקה ויפורסמו לציבור הרחב בתוך 12 חודשים, ובלבד שמידע זה אין בו כדי לסכן את מערכת התשלומים.

יב. שירותי מידע וייזום פעולות¹³

¹² נוסח זה תואם בין משרד המשפטים לרשות ההגבלים העסקיים, טרם נתקבלו הערות בנק ישראל
¹³ נוסח זה תואם בין משרד המשפטים לרשות ההגבלים העסקיים, טרם נתקבלו הערות בנק ישראל

הועדה ממליצה על אסדרת שירותים של מידע ויזום פעולות בהתאם לעקרונות ה-PSD. לשם כך יוקם צוות שחברים בו בנק ישראל, משרד המשפטים, רשות ההגבלים העסקיים, משרד האוצר וגורמים רלוונטיים נוספים אשר יגבשו בתוך 12 חודשים ממועד אימוץ ההמלצות חקיקה מוצעת לאסדרת שירותים אלה. האסדרה תכלול את מיקום המפקח ואמצעי הפיקוח והאכיפה על שירותים כאמור. בנוסף, ייקבעו כללים בדבר הסכמת לקוח לגישה לחשבון ולשימוש במידע, תנאים שיבטיחו את הגנת פרטיותם של הלקוחות, מגבלות על השימוש במידע, וכן הוראות לענין שמירת המידע ואבטחתו. כמו כן, ייקבעו כללים לענין הטלת חובה על גופים פיננסיים המחזיקים במידע של לקוח לאפשר גישה ממוכנת בסטנדרטים מקובלים (למשל באמצעות **API**), לגופים מפקחים המספקים שירותי מידע ויזום פעולות, לאחר שניתנה לכך הסכמת הלקוח. לעניין זה:

"שירותי מידע" - (account information services) קבלת מידע מגופים פיננסיים או העברתו לגופים פיננסיים בשם הלקוח ובהסכמתו לצרכים שונים, לרבות לשם ריכוז ואיחוד המידע, פניה לקבלת הצעות לאספקת שירותים פיננסיים והשוואת עלויות.

"שירותי יזום פעולות" (payment initiation services) - ממשקים שבאמצעותם יכול לקוח להעביר שדר לביצוע פעולה מסויימת אל ספק שירותים פיננסיים, שבתורו מבצע את הפעולה.

יג. צד הביקוש – העצמת יכולת התיחור של צרכנים פיננסיים

כל לקוח של בנק יוכל לפנות לכל מוסד פיננסי מפקח ולצורך כל שירות בנקאי-פיננסי גם לא "בנק האם" בו מצוי חשבונו – בתחומי הפעולה האלה: אשראי, פיקדונות, תשלומים; הבנקים יימנעו מכל פעולה שיש בה למנוע, לפגוע, לסרב או להשהות, מטעמים בלתי סבירים, צריכת שירות כאמור.

יד. העצמת הצרכן – מתן יכולת לחיפוש והשוואת עלויות דיגיטלית

הבנקים יאפשרו קישור לממשק משותף מרכזי (**Web Service**) לאתר הבנק באופן המאפשר ללקוח הבנק:

- להשוות עלות אפקטיבית של שירותים פיננסיים מרכזיים מפקחים; לעניין זה "שירות פיננסי" – פיקדונות תשלומים, ואשראי, פעילות בניירות ערך ומט"ח.
- לבצע את צריכת השירות ממוסד פיננסי אחר, בלא צורך להעביר את חשבון העו"ש שלו לאותו מוסד פיננסי מפקח; בכפוף להסדרת סיכונים הקשורים להלבנת הון.

לשם הפעלת השירות יחוייבו הבנקים לתת לממשק המרכזי האמור ציטוטים עדכניים של מחירי השירותים הפיננסיים אצלם בפורמט של שאילתות ותשובות ובמבנה קבצים שיוגדרו, ועל בסיס של סטנדרטיזציה של השירותים ומפרטיהם שיגדיר מקים הממשק.

המדינה תפרסם, לא יאוחר מ-6 חודשים מכניסת החקיקה לתוקף ובלבד שהתקיים האמור לעיל לעניין חיוב הבנקים, הליך תחרותי להקמת מימשק משותף מרכזי כאמור..

טו. מתן הרשאה לגורם מפקח לבצע Shopping פיננסי עבור הלקוח

הבנקים יחויבו לאפשר קישור של **API** מטעם גורם מוסמך שיהיה נתון לרגולציה (Data Processor & Holders Regulation) לחשבונות של כל לקוח שנתן הסכמתו לכך ולא יציבו קשיים בפני חיבור כאמור. האמור ייתמך בהסדרה של היבטי אבטחת מידע.

צוות בהשתתפות בנק ישראל, משרד האוצר, הרשות להגבלים עסקיים ומשרד המשפטים יעסוק בהמלצות לקביעת הכללים והתנאים בהם יפעלו בישראל גורמים כאמור, בהתאם לעקרונות המקובלים בענין זה במדינות רלבנטיות אחרות.

טז. הבנקים וגופים פיננסיים אחרים לא ירעו תנאים מסחריים של לקוח שצרך שירות או שגילה דעתו לצרוך שירות – ממתחרה, ולא יציבו מכשלות בפני צריכה כאמור; בכלל זה:

- הבנקים וגופים פיננסיים אחרים לא ירעו תנאים מסחריים של לקוח שצרך שירות ממוסד מתחרה או שגילה דעתו לצרוך שירות כאמור ולא יציבו מכשלות כלשהן בפני צריכה כאמור.
- הבנקים וגופים פיננסיים אחרים לא יפלו בין לקוחות בקשר לצריכת שירותים ממוסדות מתחרים.
- הבנקים ימנעו מהצבת מכשול בפני קבלת מקור אשראי חלופי ולא ימנעו יעכבו או יסרבולו מתן שעבוד שני על ידי הלקוח – ממוסד פיננסי מתחרה.
- הבנקים וגופים פיננסיים אחרים יעבירו מידע במהירות ובאופן מלא לגבי לקוחות ולא יעכבו ויסרבולו הרשאות לחיוב חשבון לטובת מוסד מתחרה, או הקמת מימשק **API** למתחרה.

יז. הוועדה ליישום הרפורמה

לצורך מעקב אחר יישום הרפורמה ומימושה תוקם בחקיקה ועדה, שתשמש ועדת המשך לוועדה זו, ואשר תמלא תפקידים אלה:

- עריכת בדיקות תקופתיות של מצב התחרות בשוק, איתור בעיות בהתפתחות התחרות, גיבוש המלצות לגבי תיקונים נדרשים ובעניינים ספציפיים הנזכרים בדו"ח זה¹⁴;
- הרגולטורים על שירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים יביאו את צעדי הרגולציה שלהם להתייעצות בעניין השפעתם על התחרות בשוק הפיננסי לוועדת היישום. לוועדת היישום לא תהיה זכות החלטה לגבי אימוץ צעדים אלו.

הוועדה תעקוב באופן שוטף אחר יישום הרפורמה והתפתחות התחרות במערכת הפיננסית. לצורך כך, תוגדר, רשימת משתנים כלכליים בסיסיים שיהיו אינדיקטורים לבחינת התפתחות התחרות במערכת הפיננסית. פרמטרים אלה יהיו מבוססים בעיקרם על השוואת המחיר והכמות, לרבות בדיקת יחסי היקפי האשראי בין חברות כרטיסי האשראי

¹⁴ לפי סעיף א לדוח זה יהיה על ועדת היישום להמליץ, בתום ארבע שנים מתחילת הרפורמה, על ההחלטה בדבר הצורך בהפרדת חברת כאל מהבנקים, זאת בהתאם להתפתחות התחרות בשוק. כמו כן תמליץ הוועדה לגבי התרת ההנפקה של כרטיסי אשראי לבנקים הגדולים, אף זאת בהתאם להתפתחות התחרות בשוק.

השוונות, בהם יוצעו שירותים בנקאיים ופיננסיים למחירים וכמותם ערב הרפורמה ועל ההבדלים לעניין זה בין השחקנים השונים הפועלים בשוק.

כל המפקחים על הגופים הפיננסיים ידרשו למסור לידי הוועדה, פעם בשנה, את האינדיקטורים שיוגדרו לעיל ועיבודים של אותם אינדיקטורים הכפופים לחובת הסודיות שאין בהם כדי לחשוף מידע פרטני.

הוועדה תוציא אחת לשנה דו"ח המסכם את בחינתה. הדו"ח יוגש לשר האוצר, נגידת בנק ישראל, מזכיר הממשלה וכן לוועדת הכלכלה של הכנסת.

- סוף -